

En förändrad svensk planering och tillståndsprövning på grund av omvärldens krav?

Emma Sjöberg, Miljödepartementet

Fysisk planering och miljöprövning i Sverige

- Strategier och planer är till övervägande del guidande snarare än bindande, tex. havsplanerna. Direkt bindande planer som är geografiskt avgränsade förekommer framförallt i form av detaljplaner.
- Samexistens mellan olika intressen är oftast utgångspunkten.
- Prioritering mellan nationella intressen och användningsområden.
- Riksintressesystemet utgör också ett uttryck för fysisk planering men härrör inte från skyldigheter enligt EU-rätten.

Prövning av miljötillstånd i Sverige

- Tillståndsprövningen av verksamheter och åtgärder är jämförelsevis väl integrerad (och streamlined) då skyldigheter enligt flera olika EU-direktiv som MKB- IED, Ramvattendirektivet mfl hanteras i samma prövningsförfarande och prövningsunderlag.
- Till havs är prövningen av verksamheter och åtgärder i större utsträckning än på land delad mellan olika prövningsförfaranden och myndigheter.

Förnybartdirektivet

Direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor

- Sätter en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor. Bindande unionsmål för den totala andelen energi från förnybara energikällor av unionens slutliga energianvändning (brutto) år 2030.
- Regelverk om ekonomiskt stöd till el från förnybara energikällor och egenanvändning av sådan el, om regionalt samarbete mellan medlemsstater och mellan medlemsstater och tredjeländer, om ursprungsgarantier.
- Regelverk om administrativa förfaranden och om information och utbildning med krav om kontaktpunkt och åtgärder för effektiv prövning av verksamheter
- Hållbarhetskriterier och kriterier för minskade växthusgasutsläpp för biodrivmedel, flytande biobränslen och biomassabränslen.

RePowerEU-planen

revideringar i direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda, samt direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet
energi

- Lagstiftningsförslag med ändringar i tre direktiv: direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda, samt direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.
- Fyra meddelanden, utan lagstiftningsförslag om solenergi, energibesparing, el- och gasmarknaden, liksom om internationellt energisamarbete.
- Andelen förnybar energi som produceras ska ökas i syfte att fasa ut EU:s beroende av energiimport från Ryssland så fort som möjligt.
- Andelen förnybar energi i EU till 2030 höjs från kommissionens nuvarande förslag om 40 procent till 45 procent. Målet för energieffektivisering till 2030 höjs från kommissionens nuvarande förslag om 9 procent till 13 procent.
- Krav på installation av solenergianläggningar på vissa byggnader.

RePowerEU-planen

revideringar i direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda, samt direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

att

- Senast ett år efter lagstiftningens ikraftträdande ska medlemsstaterna kartlägga de områden som krävs för nationellt bidrag till 2030 års mål för förnybar energi.
- Senast två år efter ikraftträdande ska medlemsstaterna (behöriga myndigheter) genom plan peka ut s.k. fokusområden för produktion av förnybar energi på land och vatten.
- Områden ska i huvudsak vara sådana att det inte uppstår betydande miljöpåverkan. Bebyggda och anlagda ytor ska prioriteras, N2000 och andra områdesskydd samt flyttfågelleder ska undvikas. Planen ger avvägning mellan intressena miljö och förnybar energi. Dvs inte försvar eller andra intressen.
- Medlemsstaterna ska identifiera och miljöbedöma områden där anläggningar och distributionsnät snabbt kan få nödvändiga tillstånd utan miljöbedömning och med begränsad prövning. Planen ska omfatta alla förutsättningar för att bedriva verksamhet, även nätanslutning.
- I planerna ska finnas lämpliga regler, begränsningar, försiktighetsmått m.m. Planerna ska ges en mycket mer omfattande och styrande roll än vad liknande planer har i Sverige idag.

RePowerEU-planen

revideringar i direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda, samt direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

- Krav på fullt integrerad prövning. Ett tillstånd ska omfatta, allt även nätanslutningar.
- Ett begränsat tillståndsförfarande för verksamheter i fokusområden. för förnybar energi föreslås med undantag för krav på miljöbedömning av enligt MKB-direktivet.(Ej tillämpl. vid gränsöverskridande miljöpåverkan)
- Skarpa korta tidsgränser (exempelvis 14 dagar) för hur prövningsmyndigheter ska bedöma inkommande tillståndsansökningar för anläggningar inom fokusområdena och hur lång tid som tillståndsprövningen får ta i fokusområden men även tidsgränser för verksamheter utanför fokusområden.
- Krav finns också om fullständig digital hantering inom två år.
- Medlemsstaterna ska också inrätta en/flera kontaktpunkter som ska vägleda och underlätta hela det administrativa ansöknings- och tillsynsförfarandet. Verksamhetsutövare ska bara behöva ha kontakt med en myndighet.

Andra kommande lagstiftningsakter med betydelse för planering och tillstånd

- Chips act – förslag till lagstiftning, förordning om en ram med åtgärder för att stärka Europas halvledarekosystem (förordning om halvledare) och förordning om bildande av gemensamma företag.- förslag till lagstiftning som ska säkra förörjning av och produktion av halvledare inom EU.
- Raw Material act – förslag till lagstiftning som ska säkra utvinning/produktion av kritiska metaller och mineraler. Väntas våren 2023.
- Soil health act - förslag till lagstiftning som ska styra mot målen i jord-och markhälsostategi. No net loss, säkra ecosystem och livsmedelsförsörjning som marken ger. Väntas våren 2023.
- Nature restoration act. Förslag till lagstiftning som ska styra mot målen i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 - Rättsligt skydda andel av land och vatten. minst 30 % av EU:s landyta och 30 % av havsområdet. Fokus på områden med mycket högt värde eller mycket hög potential för biologisk mångfald. Minst en tredjedel av EU:s skyddade areal ska ha strikt skydd. Krav att definiera, kartlägga och strikt skydda alla återstående urskogar och naturskogar. Skydd av kolrika. Effektivt förvaltning av alla skyddade områden.

EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030

COM (2020) 380 final, Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 - Ge naturen större plats i våra liv

- Strategin är en central del i den europeiska gröna given.
- Rättsligt skydda minst 30 % av EU:s landyta och 30 % av havsområdet. Integrera ekologiska korridorer som en del av det transeuropeiska nätverket. Fokus - områden med mycket högt värde eller mycket hög potential för biologisk mångfald.
- Minst en tredjedel av EU:s skyddade areal ska ha strikt skydd. Nödvändigt att definiera, kartlägga och strikt skydda alla återstående urskogar och naturskogar. Betydande områden bestående av andra kolrika ekosystem bör också skyddas.
- Kriterier för identifiering och utseende av ytterligare områden.
- Effektivt förvaltning av alla skyddade områden genom att definiera tydliga bevarandemål och bevarandeåtgärder för vart och ett av dem och övervaka dem på lämpligt sätt.

Den Europeiska planeringen

exempel, Tyskland, Belgien

- Planer omfattar och reglerar verksamheter och åtgärder över ett eller flera geografiska områden.
- Planer är bindande.
- Planer innehåller reglering av verksamheter och åtgärder vad gäller utformning, drift och försiktighetsmått.
- Samexistens mellan olika användningsområden.
- Planer är styrande för tillståndsprövning.

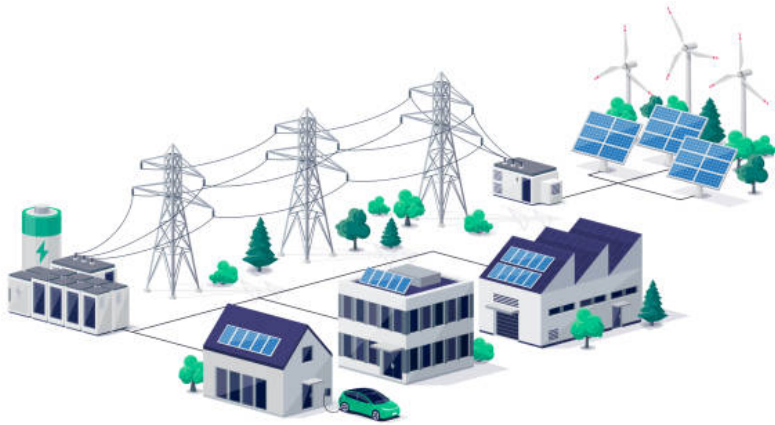
Utmaningar i Östersjöregionen

- Delade resurser och påverkan från användning av mark och vatten för energiproduktion och andra syften. Planer ska antas i ett system med ansatsen med planeringen och prövningen varit marknadsstyrd och platsspecifik snarare än planmässig.
- Skillnader i planerings och prövningssystem mellan länderna (från den i dag svenska strategiska och guidande planeringen till detaljerad och bindande).
- Politiska perspektiv och prioriteringar.
- Bindande tidsramar.
- Diskrepans avseende data och information bl.a teknikutveckling.
- Intressekonflikter (gränser, den allmänna opinionen, försvarsintressen).
- Investeringsvilja

Hur kan arbetet ske för en effektiv och ändamålsenlig planering och tillståndsgivning?

Tack!

Emma Sjöberg, Miljödepartementet
Emma.m.sjoberg@gov.se

